

FAAFINTA

الرسمية

OFFICIAL

RASMIGA AH

الجريدة

BULLETIN

EE JAMHUURIYADDA SOOMAALIYA

Sanadka 11aad

Muqdisho, 31 DECEMBER 2024

Lr.5

Waaxda Maamulka Faafinta Rasmiga ah
Ee Xafiiska Garyaqaanka Guud ee Dawladda

FAAFIN BIL SOO BAXA

Qiimaha waa \$XXX Dollar, lambar waliba – **RUKUNKA**: Sanaddii waa \$XXX Dollar, Soomaaliya gudaheeda – Dibaddeedana waa \$XXX Dollar. Rukunka la weydiisto waqtiga loo gooyay wuxuu ka bilaabmaa 1 Janaayo. Qiimaha Qoritaanku F.R halkii sadar iyo wixii ka yar waa \$XXX Dollar – Rukunka iyo Qoritaanku waxaa la weydiistaa Laanta Maamulka Faafinta Rasmiga ah – Lacagta waxaa lagu bixiniyaa Xafiiska Canshuuraha ee Wasaaradda Maaliyadda.

KOBNIIN**BOGGA KOOWAAD****SHARCI**

W.M

BOGGA LABAAD

XEER

BOGGA SEDDEXAAD**TALOOYIN, ISGAARSIIN, OGAYSIIS, IWM****NOVEMBER-DECEMBER****2024**

FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
OFFICE OF THE PRESIDENT

SHARCI LR. 29

TAARIIKH: 02-DA DISEEMBAR 2024

SHARCIGA ILAALINTA XUQUUQDA NAAFADA SOOMAALIYEED

MADAXWEYNAHA J.F.S,

- MARKUU ARKAY: Qodobka 87^{aad}, Faqradda 1^{aad} iyo Faqradda 2^{aad} ee Dastuurka KMG.
- MARKUU ARKAY: Qodobka 82^{aad}, Faqradda 3^{aad} ee Dastuurka KMG.
- MARKUU ARKAY: Qodobka 90^{aad}, Xarafka "F" ee Dastuurka KMG.
- MARKUU ARKAY: Warqadda Guddoomiyaha Golaha Shacabka ee summaddeedu tahay XGGSH/642/B11/24, ku taariikheysan 01/12/2024, ujeeddaduna tahay Soo Gudbin Ansixinta "Hindisaha Sharciga Ilaalinta Xuquuqda Naafada Soomaaliyeed.
- MARKUU TIXGELIYAY: Baahida loo qabo in la meel mariyo sharcigan.

Waxa uu Madaxweynuhu soo saaray sharcigan:

Qodobka 1^{aad}

Laga billaabo marka uu Madaxweynuhu saxiixo Sharcigan, waxaa si rasmi ah loo oggolaaday Sharciga Ilaalinta Xuquuqda Naafada Soomaaliyeed.

Qodobka 2^{aad}

Marka uu Madaxweynaha J.F.S. saxiixo Sharcigan, waxa lagu soo daabici doonaa Faafinta Rasmiga ah ee Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya.

Madaxweynaha J. F.S.

Mudane Dr. Xasan Sheekh Maxamuud

TUSMO

CUTUBKA KOWAAD	1
QODOBO GUUD	1
Qodobka 1aad	1
Magaca sharciga.....	1
Qodobka 2aad	1
Erey-bixin.....	1
Qodobka 3aad	2
Ujeeddada Sharciga.....	2
Qodobka 4aad	2
Baaxadda Sharciga.....	2
CUTUBKA LABAAD	2
XUQUUQDA GAARKA AH EE DADKA NAAFADA AH.....	2
Qodobka 5aad	2
Xaqa Nolosha	2
Qodobka 6aad	3
Xaqa Sinaanta	3
Qodobka 7aad	3
Xaqa Ka-qeyb-galka Siyaasadda iyo Maamulka.....	3
Qodobka 8aad	4
Xaqa Badbaadada iyo Nabad-gelinta Naafada.....	4
Qodobka 9aad	4
Xaqa Daryeelka	4
Qodobka 10aad	4
Xaqa Helidda Adeegyada Guud.....	4
Qodobka 11aad	5
Canshuur-dhaaf.....	5
Qodobka 12aad	5
Xaqa Dacwadda.....	5

CUTUBKA SADDEXAAD	6
AWOODSIINTA NAAFADA ISTICMAAL DEEGAAN OO AAN CAQABAD LAHEYN IYO KA HORTAGA ISBADALKA CIMILADA.....	6
Qodobka 13aad	6
Dhismayaasha Danta Guud, Gaarka ah iyo Adeegyada Gaadiidka	6
Qodobka 14aad	6
War-isku-tabinta Naafada	6
Qodobka 15aad	7
Wax-ka-beddelidda Manaahijta Waxbarashada	7
Qodobka 16aad	7
Xeerarka Hal-beegga Dhismooyinka Danta Guud	7
Qodobka 17aad	7
Ka Hortagga iyo ka Jawaabidda Xaaladaha Degdagga ah ee ka Dhasha Isbadelka Cimilada iyo Colaadaha Saameynta ay ku Leeyihiin Dadka Naafada ah.	7
CUTUBKA AFARAAD	8
DIIWAANGELINTA, WAXBARASHADA, TABABARRADA IYO SHAQAALEYSIINTA NAAFADA	8
Qodobka 18aad	8
Diiwaangelinta Naafada.....	8
Qodobka 19aad	8
Waxbarasho Lacag La'aan ah.....	8
Qodobka 20aad	9
Ka-qebgal Waxbarasho Takoor La'aan ah.....	9
Qodobka 21aad	9
Mudnaanta Fidinta Waxbarashada Naafada	9
Qodobka 22aad	9
Hirgelinta Waxbarasho gaar ah iyo Agabkeedi.....	9
Qodobka 23aad	9
Hirgelinta Xarumo iyo Macaahid Gaar ah	9
Qodobka 24aad	10

Tababarrada Naafada.....	10
Qodobka 25aad	10
Takoorid La'aanta Naafada ee Shaqo-qorista.....	10
Qodobka 26aad	11
Ka-qeyb-noqoshada Fursadaha Shaqo	11
CUTUBKA SHANAAD	11
DARYEEL CAAFIMAAD IYO AWOOD-SIIN NAAFO	11
Qodobka 27aad	11
Daryeel Caafimaad	11
Qodobka 28aad	12
Awood-siinta Iyo Tayeynta Naafada	12
CUTUBKA LIXAAD	13
KA-QEYB-GALKA NAAFADA EE ARIMAHA BULSHADA, DHAQANKA, MADADAALADA IYO CIYAARAHA	13
Qodobka 29aad	13
Ka-qeyb-galka Dhaqanka	13
Qodobka 30aad	13
Ka-qeyb-galka Hal-abuurka iyo Adeegyada Farshaxanka	13
Qodobka 31aad	13
Ka-qeyb-galka Ciyaaraha iyo Isboortiga	13
CUTUBKA TODDOBAAD	14
DEMBIYADA IYO CIQAABTA	14
Qodobka 32aad	14
Faquuqa Naafada	14
Qodobka 33aad	14
Falalka Reebban	14
Qodobka 34aad	15
Qarinta Qof Naafo ah	15
Qodobka 35aad	15

Taxadar-xumada Hawl-wadeennada Caafimaadka	15
Qodobka 36aad	15
Been-ka-sheegidda Xaaladda Naafanimada	15
CUTUBKA SIDEEDAAD.....	16
QODOBO KAMA-DAMBEYS AH	16
Qodobka 37aad	16
Fulinta Sharciga	16
Qodobka 38aad	16
Baabi'in	16
Qodobka 39aad	16
Dhaqan-gal Sharcigan.....	16

CUTUBKA KOWAAD QODOBO GUUD

Qodobka 1aad Magaca sharciga

Sharcigaan waxaa lagu magacaabaa **"Sharciga Ilaalinta Xuquuqda Naafada Soomaaliyeed"**.

Qodobka 2aad Erey-bixin

"Naafo" waxaa loola jeedaa qof kasta oo awood la'aan ka ah xubin ama xubno ka-mid ah jirkiisa, saameynna ku yeeshay dhismaha xubnaha jirkiisa, awoodda jirkiisa iyo maskaxdiisa ama dareenkiisa.

"Wasiir" waxaa loola jeedaa Wasiirka Wasaaradda Qoyska iyo Horumarinta Xuquuqda Aadanaha.

"Wasaaradda" waxaa loola jeedaa Wasaaradda Qoyska iyo Horumarinta Xuquuqda Aadanaha.

"Hay'ad" waxaa loola jeedaa Hay'adda Naafada Qaranka Soomaaliyeed.

Takoor/Faquuq waxaa loola jeedaa kala sooc kasta oo ku saleysan ama sabab ay u tahay xaaladda naafanimoo ee qofka la takoorayo ama la faquuqayo.

"Dadka Qaba Baahiyada Gaarka Ah" waxaa loola jeedaa dadka naafada ah.

"Awood-siinta Naafada" waxaa loola jeedaa adeeg lagu tayeynayo naafada looguna talo-galay dhisidda awoodda wax-ku-oolnimo ee qofka naafada ah.

"JFS" waxaa loola jeedaa Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya.

Qodobka 3aad **Ujeeddada Sharciga**

1. Ujeeddada sharciga waxaa ka mid ah:
 - b) Ilaalinta xuquuqda naafada;
 - t) Hirgelinta, dhawrista iyo ilaalinta xuquuqda gaarka ah ee naafada.
 - j) Daryeelka naafada iyo damaanad-qaadka hirgelinta xuquuqda ku xusan qodobbada 10^{aad}, 11^{aad}, 13^{aad} iyo 27^{aad} ee Dastuurka Ku-meel- gaarka ah ee JFS.
2. Si waafaqsan Axdiga Qaramada Midoobay ee Xuquuqda Dadka Naafada ah (CRPD), kuwa gobolka, borotokooladooda, Dastuurka Ku-meel-gaarka ah ee JFS iyo shuruucda dalka oo dhan, Sharciga Ilaalinta Xuquuqda Naafada Soomaaliyeed wuxuu damaanad-qaad siinayaa xaqiijinta:
 - b) Daryeelka iyo ilaalinta xuquuqda dadka qaba baahiyaha gaarka ah;
 - t) In dadka naafada ah ay ku noolaadaan nolol la mid ah tan dadka kale.
 - j) In loo diyaariyo qorsheyaal iyo miisaaniyad lagu hirgelinayo tas-hiilaadka adeegyada muhiimka u ah nolosha dadka baahiyaha gaarka ah qaba.
 - x) Ka-hortagga nooc kasta oo takoor ah oo lid ku ah naafada.

Qodobka 4aad **Baaxadda Sharciga**

Sharciga Ilaalinta Xuquuqda Naafada Soomaaliyeed wuxuu saameynayaa naafada Soomaaliyeed iyo naafada shisheeyaha ah ee si sharci ah ku daggan gudaha dalka JFS.

CUTUBKA LABAAD **XUQUUQDA GAARKA AH EE DADKA NAAFADA AH**

Qodobka 5aad **Xaq Nolosha**

Qof kasta wuxuu xaq u leeyahay nolol sida ku cad Qodobka 13^{aad} ee Dastuurka KMG ah ee JFS, sidoo kale qofka naafada ah wuxuu xaq u leeyahay inuu u noolaado si la mid ah dadka aan Naafada ahayn, dawladda JFS waxay xaqiijinaysaa.

1. In naafadu ay helaan adeegyada asaasiga ah ee nolosha, gaar ahaan xubnaha u

baahan taageerada lagama-maarmaanka ah sida cunto, dhar iyo hoy ku habboon.

2. Dawladdu waxay u diyaarinaysaa dadka naafada ah hannaan horumarineed oo ay tababaro ugu fidinayso dadka naafada ah in ay maareyn karaan noloshooda, iyadoo siineysa la-talin iyo kaalmo.
3. Dawladdu waxay ka shaqeynaysaa shaqo u abuuridda naafada shaqeysan karta, naafada aan shaqeysan karina waxay u fidinaysaa kaalmo.

Qodobka 6aad

Xaqa Sinaanta

Qofka Naafada ah wuxuu xaq u leeyahay xaqa sinnaanta sida ku cad Qodobka 11^{aad} ee Dastuurka KMG ah ee JFS, inuu u isticmaalo si la mid ah dadka aan naafada ahayn.

Qodobka 7aad

Xaqa Ka-qeyb-galka Siyaasadda iyo Maamulka

1. Dadka Naafada ah qeybahooda kala duwan waxay xaq u leeyihiin, sida ku cad **Qodobka 22^{aad}** ee Dastuurka KMG ah ee JFS, in ay si buuxda uga qeyb-geli karaan siyaasadda iyo muumulka hay'adaha dawladda iyadoo aan lagu takoorayn xaaladooda naafanimu ka-qeyb-galkaas.
2. Dawladda JFS waxay dhiirri-gelineysaa sida ay naafadu uga qeyb noqon lahayd xilalka siyaasadeed iyo kuwa maamul ee dawladda JFS, dawlada xubnaha ka ah dawladda federaalka iyo Gobolka Benaadir.
3. Dawladda JFS waxay soo saaraysaa nidaam iyo habraac iyadoo u qoondaynaysa 5% (boqolkiiba shan) oo ay ku jiraan haweenka naafada ah in ay xaq u leeyihiin dhammaan goleyaasha Dawladda Heer Federaal, Dawladaha xubnaha ka ah Dowlada Federaalka, Gobolka Benaadir, goleyaasha Dawladaha hoose, agaasimeyaasha wasaaradaha iyo guddiyada madaxa-bannaan.

Qodobka 8aad
Xaqa Badbaadada iyo Nabad-gelinta Naafada

1. Dawladda JFS waxay damaanad qaad gaar ah iyo ilaalin buuxda siinaysaa xuquuqda nabad-gelyada qof-nimo sida ku cad qodobbada 13aad iyo 15^{aad} ee Dastuurka KMG ah ee JFS, qof kasta oo naafo ah wuxuu xaq u leeyahay nabad-gelyada qof-nimadiisa iyo bed-qabka jirkiisa oo dhammeystiran.
2. Dawladdu waxay naafada ka ilaalinaysaa wax kasta oo naftooda u keeni kara halis iyo dhibaato.

Qodobka 9aad
Xaqa Daryeelka

1. Qofka naafada ah wuxuu xaq u leeyahay daryeel gaar ah inuu ka helo qoyskiisa, haddii aysan qoyskiisa kafaalo qaadi karin, dawladdu waxay u fidinaysaa daryeel buuxa oo u oggolaanaya inuu ka qeyb-galo hawlaha bulshada uu la nool yahay, sida fanka/suugaanta, ciyaaraha, siyaasadda, waxbarashada iyo dhaqaalaha.
2. Dawladdu waxay waajib gaar ah iska saaraysaa daryeelka carruurta, haweenka, naafada da'da ah ee aan ubadkoodu awoodin inay daryeelaan.

Qodobka 10aad
Xaqa Helidda Adeegyada Guud

1. Hay'adaha dawladda ee bixiya adeegyada guud waa in ay u diyaariyaan naafada siiyaanna adeegyada guud ee ay bixiyaan iyagoo tixgelinaya baahiyaha gaarka ah oo ay qabaan naafadu.
2. Dawladdu waxay sameynaysaa Sanduuqa Horumarinta Arrimaha Naafada. Sanduuqan waxa loo isticmaalayaa arrimaha ay ka mid yihiin:
 - b) Waxbarashada;
 - t) Caafimaadka;
 - j) Kaabeyaasha dhaqaalaha; iyo
 - x) Barnaamijyada horumarineed ee naafada.
3. Sanduuqa waxaa maamulaya Guddiga Sare ee Maamulka Hay'adda Naafada

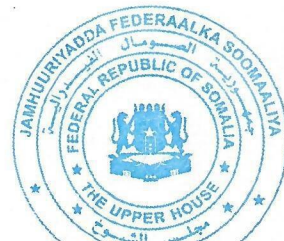
Qaranka.

Qodobka 11aad Canshuur-dhaaf

1. Dawladdu waxay canshuur-dhaaf u sameyneysaa agabyada iyo gaadiidka naafadu u isticmaalaan noloshooda nooc kasta oo ay yihiin.
2. Waxaa ka reebban oo aan canshuur-dhaaf lahayn haddii ay Hay'adda Naafada yeelato hawlo ganacsi oo ujeeddadoodu tahay faa'iido-doon, waxaa lagu dhaqi doonaa sharciga canshuuraha Dalka.

Qodobka 12aad Xaqa Dacwadda

1. Dadka naafada ahi waxay xaq u leeyihiin in ay dacwad ka furtaan maxkamadda awoodda u leh.
2. Hannaanka dacwo-qaadista waa inuu noqdaa mid ku habboon naafada, garsooraha maxkamaddana waa inuu tix-geliyaa baahiyaha gaarka ah oo ay qabaan dadka naafada ah, fududeeyaana dhammaan wax kasta oo ay u baahdaan inta ay gudanayaan dacwadda uu qabo qofka naafada ah ama la soo eedeeyay, sida: in loo diyaariyo aaladaha akhriska, maqalka, turjumaan iyo in loo oggolaado xaaladda ay uga qeyb qaadan karaan.
3. Dawladdu waxay naafada u fidinaysaa difaac lacag la'aan ah, Hay'adda Naafada Qaranka ayayna waajib ku tahay in ay u qabato qareen.
4. Hay'adda Naafada Qaranku waxay khidmadda qareenka iyo kharashka maxkamadda ka bixineysaa khasnadda Hay'adda Qaranka.
5. Hay'addu haddii aysan u helayn dhaqaale, waxay ka dalbanaysaa Wasaaradda Qoyska iyo Xuquuqul Insaanka, wasaaradda haddii aysan awoodin waxay hordhigeysaa baahidooda Golaha Wasiirrada.

CUTUBKA SADDEXAAD
AWOODSIINTA NAAFADA ISTICMAAL DEEGAAN OO AAN CAQABAD
LAHEYN IYO KA HORTAGA ISBADALKA CIMILADA

Qodobka 13aad

Dhismayaasha Danta Guud, Gaarka ah iyo Adeegyada Gaadiidka

1. Dhismayaasha danta guud iyo adeegyada gaadiidka oo ay ku jiraan wadooyinka, garoommada diyaaradaha, noocyada kala duwan ee gaadiidka, garoommada ciyaaraha, fagaareyaasha, dugsiyada, masaaajidda iyo hoteellada, waa in loo diyaariyo qeybo ay naafadu isticmaali karaan caqabad la'aan iyo goobaha la midka ah ee bulshadu adeegsato.
2. Dawladdu waa in ay sharciyeysaa dhammaan adeegyada ku xusan faqradda 1^{aad} ee qodobkan, iyadoo kasoo saareysa Xeerar iyo hagayaal la raaco.

Qodobka 14aad

War-isku-tabinta Naafada

1. Naafada noocyadeed kala duwan gaar ahaan dadka maqalka la' iyo dadka aragga la' waxay xaq u leeyihiin helidda xogaha ku habboon baahiyahooda.
2. Fara-ku-hadalka dadka maqalka la', farta dadka aragga la' iyo qaababka kale ee war-isku- tabinta naafada, waa in lagu daraa hawlaha adeegyada dawladda iyo kuwo gaarka loo leeyahay sida warbaahinta iyo dukumintiyada in ay noqdaan kuwo ay naafadu isticmaali karaan isla markaasna fahmi karaan.
3. Dawladda Federaalka, Dawladaha Xubnaha ka ah Dawladda Federaalka iyo Maamulka Gobolka Banaadir waa inay u diyaariyaan dhammaan dadka naafada ah, wax kastoo u fududaynaya fahamka iyo ka qeyb-qaadashada ololaha doorashooyinka iyo cod-bixinta.
4. War-bixinnada iyo isgaarsiinta oo ay ka mid yihiin adeegyada danabka ku shaqeeya (electronic), waa in ay noqdaan kuwa ay naafadu isticmaali karaan kana faa'iidaystaan karaan, waana in loogu talo-galaa aaladaha elektronikada u gaarka ah naafada, waxay canshuur-dhimis u sameyneysaa dawladda soodajinta aaladahaas.

Qodobka 15aad

Wax-ka-beddelidda Manaahijta Waxbarashada

Dawladda federaalka waxay diyaarinaysaa oo hirgalineysaa manaahij waxbarasho oo ku haboon dadka naafada sida dugsiyo, aalado waxbarasho iyo maktabado caadi ah ama kuwo elektronik ah.

Qodobka 16aad

Xeerarka Hal-beegga Dhismooyinka Danta Guud

1. Wasaaradda hawlaha guud waa inay soo saartaa xeer iyo naqshad u noqoda hal-beeg la tixraaco, xeerkaas oo xaqiijinaya in dhismooyinka danta guud iyo dhismooyinka degaan ay noqdaan kuwo naafadu u isticmaali karaan si dhib la'aan ah.
2. Xeerka hal-beegga naqshadaha dhismooyinka waa inuu si isku mid ah u saameeyaa dhismooyinka danta guud iyo kuwa gaarka ah.

Qodobka 17aad

Ka Hortagga iyo ka Jawaabidda Xaaladaha Degdagga ah ee ka Dhasha Isbaddelka Cimilada iyo Colaadaha Saameynta ay ku Leeyihiin Dadka Naafada ah.

Dowlada Federaalka iyo Dawladaha Xubnaha ka ah Dawlada Federaalka waa in ay ilaaliyaan, hubiyaanna saameynta xaaladaha degdagga iyo isbaddelka cimilada ay ku yeelan karaan dadka naafada ah.

1. Dadka naafada ah waa in laga qeyb galiyaa barnaamijyada la xariira ka hortaga iyo ka jawaabidda isbaddelka cimilada oo ay ku jiraan dhaqaalaha cagaaran.
2. Qeybaha kala duwan ee dadka naafada ah waa in lagu daro siyaasadaha iyo Qorshayaasha isbaddelka cimilada ee loo siman yahay.
3. Istiraatiijiyadaha looga hor tagayo loogana jawaabi karo khataraha ka dhasha isbaddelka cimilada waa in ay ku jiraan kaabayaasha danta guud oo ay isticmaali karaan dadka naafada ah, Dawlada Federaalka iyo Dawladaha Xubnaha ka ah

Dawlada Federaalka oo kaashanaya saaxiibada horumarinta waa in ay qorsheeyaan horumarinta kaabayaasha, goobo ammaan ah iyo bixinta agabka caawinta dadka naafada ah si ay ugu diyaar garoobaan xaaladaha degdagga ah.

4. Dadka naafada ah wa in ay helaan macluumaad, adeegyo iyo dhaqaale la xariira la qabsashada iyo yareynta qataraha isbadalka cimilada waana in la sameeyaa qaab isgaarsiineed oo dadka naafada looga digayo qataraha soo socda.

CUTUBKA AFARAAD

DIIWAANGELINTA, WAXBARASHADA, TABABARRADA IYO

SHAQAALEYSIINTA NAAFADA

Qodobka 18aad

Diiwaangelinta Naafada

1. Muwaadin kasta oo Soomaaliyeed oo naafo ah waa inuu iska diiwaangeliyaa Hay'adda Naafada Qaranka Soomaaliyeed.
2. Ajaanibta shisheeye ee naafada ah dalkana ku dagan sifo sharci ah Hay'adda Naafada Qaranku waa inay diiwaangelisaa xogtooda.
3. Naafada diiwaangashan oo keliya ayaa ka faaidaysanaya adeegyada ay bixinayso dawladdu.
4. Sanad kasta Hay'adda Naafada Qaranku waxay soo bandhigaysaa warbixin sanadeed ku saabsan xaaladaha ay ku sugan yihiin Naafada Soomaaliyeed.

Qodobka 19aad

Waxbarasho Lacag La'aan ah

1. Dhammaan noocyadda naafada kala duwan waxaa Dawladdu ku waajib ah in ay u diyaariso waxbarasho kala gedisan iyo waxbarashada farsamada gacanta oo ku habboon baahidooda isla-markaana lacag la'aan ah.

Qodobka 20aad
Ka-qebgal Waxbarasho Takoor La'aan ah

Dhammaan dugsiyada dalka waa in laga dhigaa qaar caruurta oo dhami ay wax ka baran karaan oo ay ku jiraan caruurta naafada ah iyadoo aan lagu takoooreyn naafanimadooda.

Qodobka 21aad
Mudnaanta Fidinta Waxbarashada Naafada

Dawladdu waxay mudnaan siineysaa hurumarinta, baahinta iyo fidinta waxbarashada naafada, waxaana la dejinayaa siyaasad iyo barnaamij lagu hormarinayo laguna tayeynayo waxbarashada naafada.

1. Dawladda waxay mudnaan siineysaa fidinta waxbarashada naafada, waxaana kamid noqonaya; canshuur-dhaaf loo fidinayo dugsiyada gaarka loo leeyahay ee u habeysan waxbarashada naafada, qalabka waxbarasho, qalabka Jimicsiga iyo kuwa tababarrada naafada ay la soo degayaan.
2. Macalimiinta waxbaraya naafada waxaa loo sameynayaa canshuur dhimis mushaarkooda ah.

Qodobka 22aad
Hirgelinta Waxbarasho gaar ah iyo Agabkeedi

Dawladdu waxay xaqiijineysaa hirgelinta barnaamijyo waxbarasho gaar u ah dadka naafada ah qaybahooda kala duwan dadka maqalka la', dadka araga la', iyo dadka baahiyaha gaarka ah qaba sida ootiisamka barnaamijyadaas oo noqonaya kuwo ku habboon baahiyahooda gaarka ah, watana qalabkii loo adeegsan lahaa.

Qodobka 23aad
Hirgelinta Xarumo iyo Macaahid Gaar ah

Dawladdu waxay xaqiijinaysaa hirgelinta macaahid farsamo iyo xarumo cilmi-baaris oo u gaar ah naafada, hirgelinta howshaasna waxaa u xilsaaran Wasaarada Waxbarashada iyo Hay'adda Naafada Qaranka.

Qodobka 24aad
Tababarrada Naafada

Dawladdu waxay ka shaqeyneysaa kor-u-qaadidda xirfadda iyo garaadka naafada, iyadoo loo fidinayo tababrro gaar ah.

Qodobka 25aad
Takoorid La'aanta Naafada ee Shaqo-qorista

Naafadu waxay xaq u leeyihiin takoorid la'aan inay shaqada u tartamaan laguna shaqaaleeyo aqoontooda iyo xirfaddooda.

1. Waxaa reebban loo-shaqeeyaha inuu takooro naafada isla markaana shaqo ugu diidoxaaladdooda naafanimo awgeed.
2. Waxaa ka reebban loo-shaqeeyaha inuu naafada ku takooro iyadoo loo eegayo nooca iyo dabeecada shaqada.
 - b) xayeysiinta shaqada;
 - t) shaqaaleysiinta;
 - j) musharaadka iyo gunnooyinka;
 - x) tababarrada shaqaalaha iyo dallacsiintooda.
3. Loo-shaqeeyaha ku kaca fal kasta oo takoor ama faquuqid ah, wuxuu ku muteysanayaa ganaax lacageed oo dhan 1,600\$ Doolarka Mareykanka ah ama Shilin Soomaali u dhiganta.
4. Naafada dacwadooda kowaad waxay u gudbisanayaan Hay'adda Naafada Qaranka, hay'adduna waxay u gudbineysaa xafiiska kormeeraha Shaqada iyo Shaqaalaha ee Wasaaradda Shaqada iyo Arrimaha Bulshada sida ku cad Qodobbada 110^{aad} iyo 111^{aad}, ee Xeerka Shaqada sidoo kale Qodobbada dacwadaha 143^{aad}, 144^{aad} iyo 146^{aad} ee Xeerka shaqada.
5. Guddiga Xalinta Khilaafaadka ee Wasaaradda Shaqada iyo Arrimaha Bulshada ee ku xusan qodobkan 134^{aad} ee Xeerka Shaqada ayaa go'aan ka gaaraya dacwadda.

6. Loo-shaqeeyaha ku qanci waaya, waxaa u furan racfaan inuu u qaato maxkamadda awoodda u leh.
7. Hay'adda Naafada haddii ay ku qanci weydo go'aanka xubnaha kale aqlabiyadda ku gaareen, waxaa u furan sidoo kale inay rafcaan u qaadato Maxkamadda awoodda u leh.

Qodobka 26aad

Ka-qeyb-noqoshada Fursadaha Shaqo

1. Dhammaan shaqooyinka Dawladda Federaalka, Dawladaha Xubnaha ka ah Dawladda Federaalka, Maamulka Gobolka Banaadir iyo Dawladaha Hoose, waxaa waajib ku ah inay u qoondeeyaan dadka naafada ah 5% (boqolkiiba Shan) nooc kasta oo shaqo ah.
2. Qoondadan boqolkiiba shanta ah (5%) waxay sidoo kale saamayneysaa shaqooyinka gaarka loo leeyahay, hay'adaha aan dawliga aheyn, shirkadaha iyo loo-shaqeeye kasta waxaa waajib ku ah dhammaan inay fuliyaan xeerkan, qoondadoodana siiyaan dadka naafada ah ka-qeyb-galka shaqooyinka ay bixinayaan.
3. Loo-shaqeeyaha waa inay goobahooda shaqo u diyaariyaan qaab iyo hannaan naafadu ku gudan karaan shaqadooda.
4. Waxaa waajib ku ah loo-shaqeeyaha inuu diyaariyo agab naafadu ku isticmaali karaan gudashada waajibaadkooda shaqo.

CUTUBKA SHANAAD

DARYEEL CAAFIMAAD IYO AWOOD-SIIN NAAFO

Qodobka 27aad

Daryeel Caafimaad

Hay'adda Naafada Qaranka iyo Wasaaradda Caafimaadka, waa inay diyaariyaan hirgeliyaana barnaamijyo caafimaad oo lagu xaqiijinayo daryeelka caafimaadka naafada sida arimaha hoos ku qoran:

1. Diiwaan-gelinta nooca naafanimada iyo sababta keentay.
2. Ka-hortagga wax kasta oo keeni kara naafanimo.
3. Hor-u-garashada naafanimada caruurta yar yar iyo dadka da'da ah.
4. Gargaar iyo daaweyn deg-deg ah ee qofka naafada ah.
5. U fidinta dadka Naafada ah adeeg caafimaad oo lacag la'aan ah.
6. Daawaynta iyo ciribtirka cudurada iyo waxyaabaha sababa naafanimada.

Qodobka 28aad **Awood-siinta Iyo Tayeynta Naafada**

Dawladdu waxay diyaarineysaa siyaasad dhammeystiran oo la xiriirta awood-siinta, baxnaanada iyo tayeynta dadka naafada ah iyadoo la sameynayo hab adeeg-bixineed oo ku wajahan baahiyaha dadka naafada ah:

1. Dhammaan hawl kasta oo khusaysa arrimaha dadka naafada ah, waa in lagala tashado Hayadda Naafada Qaranka heerarka diyaarinta, qorsheynta iyo fulinta intaba.
2. Xoojinta iyo kobcinta adeegyada ay bixiyaan xarumaha baxnaanada iyo tayeynta.
3. Diyaarinta iyo dhiirri-gelinta tababarrada shaqaale takhasus u leh ee ka-shaqeynta adeegyada xarumaha baxnaanada iyo tayeynta.
4. Xaqiijinta qoondo lacageed ee ay dawladdu ku muujineyso Miisaaniyadda Qaranka ee loogu adeegayo xarumaha baxnaanada iyo tayeynta.
5. Dhiirri-gelinta iyo sameynta adeegyo baxnaano iyo tayeyn oo lagu daryeelayo dadka naafada ah iyadoo loo hawl-galayo adeeggaas in la gaarsiyo meelaha miyiga ah.
6. Dawladdu waa inay u xaqiijiso dadka naafada ah inay heli karaan qalabka caawinaya xubnaha naafada ah kuwa socodka, maqalka, aragga, iwm, oo lacag la'aan ah.
7. Dawladdu waa inay u xaqiijiso dadka nafaada ah iyo qoysaskooda inay ka qaybgeli karaan marka la qorsheynayo adeegyadan awood-siineed, iyo sida ay u

qaabaysan yihiin adeegyadaas.

8. In la kordhiyo wacyi-gelinta iyo fahamka bulshada ee ku saabsan baahida loo qabo qalabka socodka iyo dhaqdhaqaaqa caawiya iyo adeegyada jirdhis (physiotherapy).

CUTUBKA LIXAAD

KA-QEYB-GALKA NAAFADA EE ARIMAHA BULSHADA, DHAQANKA, MADADAALADA IYO CIYAARAHA

Qodobka 29aad

Ka-qeyb-galka Dhaqanka

Dawladdu waxay xaqiijinaysaa xaq dadka naafada ah u leeyihiin ka qeyb-galka dhaqanka si lamid ah dadka aan naafada aheyn.

1. In dadka naafada ah si sahlan u helaan qalab iyo agab ay uga qeyb-geli karaan dhaqanka iyo ciyaaraha.
2. In naafadu si ku habboon u heli karaan barnaamijyada telefishinka, filimada, bandhigyada riwaayadaha iyo noocyada kale ee dhaqanka la xiriira.
3. In ay u geli karaan caqabad la'aan goobaha bandhigyada iyo adeegyada dhaqanka sida goobaha riwaayadaha, maktabadaha, matxafyada iyo goobaha muhumidda taariikheed leh.

Qodobka 30aad

Ka-qeyb-galka Hal-abuurka iyo Adeegyada Farshaxanka

Dawladdu waxay qaadeysaa talaabooyin ku habboon, si loogu sahlo xubnaha Naafada ah ka qeyb-galka hal-abuurka, farshaxanka iyo soo bandhigida awoodda maskaxeed ee ku jirto xubnaha naafada ah.

Qodobka 31aad

Ka-qeyb-galka Ciyaaraha iyo Isboortiga

Wasaaradda Dhalinyarada iyo Isboortiga ee JFS iyo Guddiga Olimbikada waxay qaadayaan tallaabooyin lagu suurta-gelinayo in xubnaha naafada ay ka-qeyb-galaan

ciyaaraha iyo isboortiga, si la siman dadka kale gudaha iyo dibedda.

1. Dhiirri-gelinta xubnaha naafada ah inay si buuxda uga qeyb-galaan dhammaan heer kastoo ciyaaraha iyo isboortiga.
2. Xaqiijinta dadka naafada ah inay helaan fursad ay isku abaabulaan, kuna horumariyaan, ka-qeyb-galka ciyaaraha.
3. Xaqiijinta in xubnaha naafada ah ay si sahlan oo caqabd la'aan ah u gali karaan garoomada ciyaaraha.
4. Xaqiijinta in fursad loo siiyo caruurta naafada ah ka-qeyb-galka ciyaaraha si la siman caruurta kale.
5. Goobo sporti oo gaar u ah iyo qalab.

CUTUBKA TODDOBAAD DEMBIYADA IYO CIQAABTA

Qodobka 32aad Faquuqa Naafada

1. Faquuq kasta oo sababtiisu tahay xaaladda naafanimu ee uu ku sugan yahay qofka la fuquuqayo waa fal-dembiyeed, qofka falkaas sameeya wuxuu muteysanayaa ganaax lacageed oo uu xadidayo Garsooraha ikhtisaaska u lihi, haddii uusan jirin Qoddob sharci oo si cad u qeexaya.
2. Qof kastoo ku kaca fal faquuqid ah, haddii falkaas ay ka dhalato khasaare jireed, maskaxeed ama dhaqaale, wuxuu muteysanayaa ciqaab u dhiganta dhibka uu geystay.

Qodobka 33aad Falalka Reebban

1. Waxaa reebban in qofka naafada ah lagu takooro xaaladdiisa naafanimu awgeed, kuna waayo xuquuqdiisa dastuuriga ah.
2. Waxaa reebban in qofka naafada ah lagu sameeyo arrimahan:
 - b) In si khaldan looga faa'iideysto iyadoo lagu shaqeysanayo hab addoonsi, hab isticmaalid sida ka ku cad qodobada 455^{aad} iyo 459^{aad} ee Xeerka

Ciqaabta Soomaaliyeed (XCS) ama taageerada loo fidiyo xubnaha naafada ah si kale looga faa'iideysto;

- t) Dadka naafada ah in xoog loogu shaqeysto waa fal-demabiyeed waxaana lagu muteysanayaa ciqaabta ku cad Qodobbada 464^{aad} iyo 465^{aad} ee XCS;
- j) In la yaso ama erayo liiditaan ah lagu dhaho qofka naafada ah ama sharafkiisa wax loo dhimo;
- x) In qofka naafada ah maqaamkiisa hoos loo dhigo xilliga shaqada/mushaarka iyo xuquuqda kale ama xiligga ka-qeyb-galka arrimaha bulshada, dhaqanka, suugaanta iyo ciyaaraha kala gedisan.

Qodobka 34aad

Qarinta Qof Naafo ah

Qof kasta oo ah waalidka ama mas'uulka qof naafo ah waa in uu kasoo diiwaan galiyaa Hay'adda Naafada Qaranka Soomaaliyeed, haddii aysan jirin duruufo maangal ah oo ka hor istaagaya, waana fal-dambiyeed haddii ay ku caddaato waalidka ama mas'uulka qarinta qof naafa ah, wuxuuna mutaysanayaa Ganaax maaliyadeed oo ay go'aaminayso Maxkamadda ikhtisaaska uleh.

Qodobka 35aad

Taxadar-xumada Hawl-wadeennada Caafimaadka

1. Hawl-wadeen kasta ee caafimaad oo si taxadar-xumi ah ugu sabab noqdo qof uu daaweynayay naafanimu laga baaqsan karay, wuxuu muteysanayaa ganaax waafaqsan Sharciga Mihnadlayaasha Caafimaadka Qaranka iyo Shuruucda kale ee Dalka.
2. Hawl-wadeenka caafimaad ee ku xusan faqrada 1^{aad} ee qodobkan, wuxuu bixinayaa magdhaw u dhigma dhibka uu u geystay bukaanka uu naafeeyay.

Qodobka 36aad

Been-ka-sheegidda Xaaladda Naafanimada

Qof kasta oo sheegta inuu yahay naafo asagoo aan aheyn, si uu u helo adeegyada gaarka ah ee dadka naafada loo fidinayo, wuxuu ku muteysanayaa ganaax lacageed oo dhan \$1,600 (kun iyo lix boqol) Doolarka Mareykanka ama Shilin Soomaali u

dhiganta.

CUTUBKA SIDEEDAAD QODOBO KAMA-DAMBEYS AH

Qodobka 37aad Fulinta Sharciga

Sharciga Ilaalinta Xuquuqada Naafada Soomaaliyeed waxaa fulintiisa mas'uul ka ah Hay'adda Naafada Qaranka iyo Hay'adaha kale ee Dawladda.

Qodobka 38aad Baabi'in

Sharcigan wuxuu baabi'inayaa sharci kasta oo ka soo horjeeda ama aan la socon karin.

Qodobka 39aad Dhaqan-gal Sharcigan

Sharcigani wuxuu dhaqan-gelayaa marka uu ansixiyo Baarlamaanka Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya, uuna saxiixo Madaxweynaha JFS, laguna soo-saaro Faafinta Rasmiga ah ee Dawladda.

Taariikh 28/10/2024

OK

Isbarbar dhigga Hindise-sharciyeedka Sharciga Ilaalinta Xuquuqda Naafada Soomaaliyeed.

Fiiro Gaar ah: Isbarbardhigga hoose wuxuu hage u yahay sida uu Hindise Sharciyeedkani ku soo gaadhay Aqalka Sare (khaanadda 1aad), sida Guddigu uu dib-u-eegis ugu sameeyay (khaanadda 2aad) iyo faallo ku saabsan sababta uu Guddigu wax-ka-beddel ugu sameeyay (khaanadda saddexaad). Isbarbardhiggani wuxuu khuseeyaa qodobbada iyo faqrada wax-ka-beddelka lagu sameeyay oo kaliya.

No.	NUQULKA ASALKA EE GOLAHA SHACABKA	NUQULKA GOLAHA AQALKA SARE	FAALLO
1	Qodobka 13aad Dhismayaasha Danta Guud iyo Adeegyada Gadiidka	Qodobka 13aad Dhismayaasha Danta Guud, Gaarka ah iyo Adeegyada Gaadiidka	Qoddobka 13aad Ciwaankiisa waxa lagu daray Gaarka ah.
	1. Dhismayaasha danta guud iyo adeegyada gadiidka oo ay ku jiraan wadooyinka, garoomada diyaaradaha, noocyada kala duwan ee gadiidka, garoomada ciyaaraha, fagaarayaasha, dugsiyada, masaajidda iyo hotellada, waa in loo diyaariyo qeybo ay naafadu isticimaali karaan caqabad	1. Dhismayaasha danta guud iyo adeegyada gadiidka oo ay ku jiraan wadooyinka, garoomada diyaaradaha, noocyada kala duwan ee gadiidka, garoomada ciyaaraha, fagaarayaasha, dugsiyada, masaajidda, hoteellada, iyo	Isla Qoddobka 13 Faqradiisa 1aad waxa lagu kordhiyey goobaha la midka ah ee Bulshadu adeegsato.

	la'aan.	goobaha la midka ah ee bulshadu adeegsato.	
	2. Dawladdu waa in ay sharciyeysaa dhamaan adeegyada ku xusan faqrada 1aad ee Qoddobkan	2. Dawladdu waa in ay sharciyeysaa dhamaan adeegyada ku xusan faqrada 1aad ee Qoddobkan. Iyadoo ka soo saaraysa Xeerar iyo hagayaal la raaco	Isla Qoddobka 13 Faqradiisa 2aad waxa lagu kordhiyey iyadoo ka soo saaraysa Xeerar iyo hagayaal la raaco.
2	Qoddobka 14aad War-isku-tabinta Naafada Farqada 2aad Suuldhabaalaha (fara-ku-hadalka) dadka maqalka la' farta dadka aragga la' iyo qababka kale ee war-isku-tabinta naafada, waa in lagu daraa hawlaha adeegyada dawladda iyo kuwa gaarka loo leeyahay sida warbaahinta iyo dukumentiyada in ay noqdaan kuwo ay naafadu isticimaali karaan isla-markaana fahmi karaan.	Qoddobka 14aad War-isku-tabinta Naafada. Farqada 2aad Fara-ku-hadalka dadka maqalka la' farta dadka aragga la' iyo qababka kale ee war-isku-tabinta naafada, waa in lagu daraa hawlaha adeegyada dawladda iyo kuwa gaarka loo leeyahay sida warbaahinta iyo dukumentiyada in ay noqdaan kuwo ay naafadu isticimaali karaan isla-markaana fahmi karaan.	Qoddobka 14aad faqraddiida 2aad, waxa laga tiray Suuldhabaale , waxaana loo daayey Fara-ku-hadalka .
3	Qoddobka 15aad Wax-ka-beddelidda Manaahijta Waxbarashada Dawladda federaalka waxay diyaarinaysaa oo hirgalineysaa manaahij waxbarasho oo ku haboon dadka naafada sida, aalado waxbarasho iyo maktabado	Dawladda federaalka waxay diyaarinaysaa oo hirgalinaysaa manaahij waxbarasho oo ku haboon dadka naafada ah sida: manhajka dhagoolayaasha, kan indhoolayaasha, manhajka kuwa otisamka ah, kan afka	Qoddobka 15aad waxa lagu sameeyey toosin Xaga siqada ah.

	caadi ah ama kuwo electronic ah.	iyo dhagoolayaasha.	
4	Qoddobka 22aad Hirgelinta Waxbarasho Gaar ah.	Qoddobka 22aad Hirgelinta Waxbarasho Gaar ah iyo Agabkeeda.	Qoddobka 22aad Ciwaankiisa waxa lagu daray Agabkeeda.
	Dawladdu waxay xaqiijinaysaa hirgelinta barnaamijyo waxbarasho gaar u ah dadka naafada ah qaybahooda kala duwan dadka maqalka la', dadka araga la', iyo dadka baahiyaha gaarka ah qaba sida otiisamka barnaamijyadaas oo noqonaya kuwo ku habboon baahiyahooda gaarka ah.	Dawladdu waxay xaqiijinaysaa hirgelinta barnaamijyo waxbarasho gaar u ah dadka naafada ah qaybahooda kala duwan dadka maqalka la', dadka araga la', iyo dadka baahiyaha gaarka ah qaba sida otiisamka barnaamijyadaas oo noqonaya kuwo ku habboon baahiyahooda gaarka ah, watana qalabkii loo adeegsan lahaa.	Isla Qoddobka 22aad waxa lagu daray watana qalabkii loo adeegsan lahaa.
5		5. Goobo Isporti oo u gaar ah iyo qalab.	Qoddobka 31aad waxa lagu kordhiyey farqadd 5aad, una dhigan sida. (Goobo isporti oo u gaar ah iyo qalab).
6	Qoddobka 32aad Faquuqa Naafad. 1. Faquuq kasta oo sababtiisu tahay xaalada Naafanimo ee ku sugan yahay qofka la faquuqayo waa fal-dembiyeed qofka falkaas sameeya wuxuu muteysanayaa	Qoddobka 32aad Faquuqa Naafad. 1. Faquuq kasta oo sababtiisu tahay xaalada Naafanimo ee ku sugan yahay qofka la faquuqayo waa fal-dembiyeed qofka falkaas sameeya wuxuu muteysanayaa ganaax lacageed oo uu	Qoddobka 32aad faqraddiisa 1aad waxa laga tiray (oo dhan \$1,600(kun iyo lix boqol) doolarka mareykanka ama Shilin Soomaali u dhiganta). Waxaana laga dhigay (oo uu Xadidayo

	ganaax lacageed oo dhan \$1,600(kun iyo lix boqol) doolarka mareykanka ama Shilin Soomaali u dhiganta.	Xadidayo Garsooraha ikhtisaaska u lihi, haddii uusan jirin Qoddob sharci oo si cad u qeexaya.	Garsooraha ikhtisaaska u lihi, haddii uusan jirin Qoddob sharci oo si cad u qeexaya).
7	Qoddobka 34aad Qarinta Qof Naafo ah. Qof kasta oo ah walidka ama mas'uulka qof naafo ah waa in uu kasoo diwaan galiyaa Hay'adda naafada Qaranka Soomaaliyeed, haddii aysan jirin duruufo maangal ah oo ka hor istaagaya, waa fal-dambiyeed haddii ay ku caddaato waalidka ama Mas'uulka qarinta qof naafo ah waxaana lagu ganaaxayaa \$300(Saddex boqol) oo doolarka Mareykanka ah ama lacag shilin Soomaali u dhiganta.	Qoddobka 34aad Qarinta Qof Naafo ah. Qof kasta oo ah walidka ama mas'uulka qof naafo ah waa in uu kasoo diwaan galiyaa Hay'adda naafada Qaranka Soomaaliyeed, haddii aysan jirin duruufo maangal ah oo ka hor istaagaya, waana fal-dambiyeed haddii ay ku caddaato waalidka ama Mas'uulka qarinta qof naafo ah wuxuuna mutaysanayaa ganaax maaliyadeed oo ay go'aaminayso Maxkamadda Ikhtisaaska u leh.	Qoddobka 34aad Qarinta Qof Naafo ah. Qoddobkan waxa laga tiray (waxaana lagu ganaaxayaa \$300(Saddex boqol) oo doolarka Mareykanka ah ama lacag shilin Soomaali u dhiganta). Waxaana laga dhigay (Ganaax maaliyadeed oo ay go'aaminayso Maxkamadda Ikhtisaaska u leh).
			F.G Meel kasta oo ereyga (haween) uga jiray Hindise-sharciyeedkan dhexdiisa waxa lagu beddelay (Qoys).

